

STERKE ZWALUWENTREK OP 8 MEI 1988

Frank Dorel

Op 8 mei 1988 kwam ik iets voor 7 uur 's ochtends bij de Reddingsbrigade in Bloemendaal aan Zee aan om naar zeevogels te gaan kijken. Het was redelijk weer (droog) en er stond een matige oostenwind (3B). Zoals om deze tijd van het jaar gebruikelijk is, vlogen er vooral steltlopers (Rosse Grutto's, Zilverplevieren, Tureluurs) en sterns naar het noorden.

Terwijl ik met mijn kijker over zee tuurde, bewogen er steeds hinderlijke vlekken door mijn beeld en toen ik mijn kijker liet zakken, zag ik dat dit verschijnsel werd veroorzaakt door snel voorbijvliegende zwaluwen.

Toen het aantal van deze vogels alsmaar groter werd, besloot ik de zeetrek te laten voor wat hij was en me volledig op de zwaluwen te richten. Om 7.45 uur beklom ik het eerste duintopje ten noorden van de Reddingsbrigade, en begon met het tellen van de zwaluwen. Het overgrote deel bleek uit Boerenzwaluwen te bestaan. Daarnaast vlogen er enkele Oever-, Huis- en Gierzwaluwen. Behalve zwaluwen vlogen er tijdens de telling zes Gele Kwikstaarten en een Boornvalk mee. Het totaal aantal zwaluwen dat van 7.45 tot 10.00 uur geteld werd bedroeg 3668. Hiervan bestond 97% uit Boerenzwaluwen.

Aan deze trek vielen twee dingen op. Ten eerste speelde de zwalutrek zich af over de allerlaatste duinenrij en de westhelling van diezelfde duinenrij. De trekbaan liep dus zeer westelijk, bijna over het strand.

Ten tweede was de trekintensiteit erg hoog, namelijk gemiddeld 1630 zwaluwen per uur. Aan het begin van de telling nam het aantal per kwartier wat toe (figuur 1). Op de telpost Parnassia werd op 8 mei helaas niet geteld. In week 19 (7-13 mei) werden er 892 Boerenzwaluwen waargenomen. Totaal werden er tijdens de voorjaarsstellingen op deze telpost 2834 Boerenzwaluwen genoteerd (tabel 1). Hieruit blijkt dat in de ruim twee uur op 8 mei meer Boerenzwaluwen zijn gezien dan op de telpost Parnassia gedurende het hele seizoen. Dit heeft alles te maken met de ligging van deze telpost, namelijk ten oosten van de laatste duinenrij.

Hoewel deze telpost wel geschikt is om de trek van allerlei andere zangvogels te tellen, blijkt ze minder geschikt om zwaluwen te tellen, omdat deze voor een deel (vanuit de telpost gezien) achter de duinenrij vliegen.

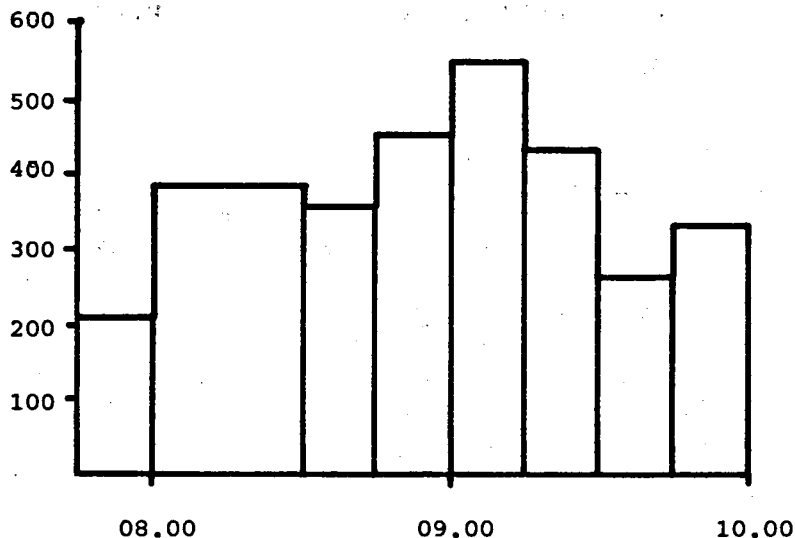
Tijdens een regionale Big Day in het voorjaar van 1986 deed zich hetzelfde verschijnsel voor. Om 6.15 uur kwamen Steve Geelhoed, André Sterk, Tibor Gras en ik op de fiets bij Parnassia aan toen er voor het restaurant grote aantallen Boeren- en Oeverzwaluwen naar het noorden vlogen. Ook toen woei er een matige Z.O.-wind.

Tabel 1. Aantal getelde zwaluwen vanaf telpost Parnassia, Kennerduinen voorjaar 1988, vergeleken met de vanaf Bl'daal aan Zee getelde op 8 mei 1988 (Geelhoed, 1989).

	8 mei Bl'daal 7-13 mei Par. totaal Par.		
Boerenzwaluw	3564	892	2834
Oeverzwaluw	49	22	96
Huiszwaluw	48	56	229
Gierzwaluw	7	19	542
Teluren	2.25	15	215

Ook op andere telposten langs de kust worden in het voorjaar grote aantallen zwaluwen waargenomen. De bekendste hiervan is telpost Breskens in Zeeuws-Vlaanderen. Doordat de zwaluwen eerst in Zeeland aankomen en daarna over een breder front over Nederland uitwaaiëren, zijn de aantallen waargenomen exemplaren in Zeeland groter dan in de rest van Nederland (Van Westrienen & Marteijs, 1986). Op 8 mei dit jaar werden er van 7.35 tot 10.05 uur 8015 Boerenzwaluwen geteld (R. van Westrienen, mond. med.).

Vanuit het voorgaande zou ik er een lans voor willen breken om ook in onze regio de komende jaren meer gespitst te zijn op het fenomeen van de zwaluwentrek. Uit bovenstaande gegevens blijkt

Figuur 1. Aantal Boerenzwaluwen dat per kwartier op 8-5-1988 doortrok aan de Reddingsbrigade te Bloemendaal aan Zee.

dat er vooral begin mei met Z.O.-wind zeer sterke trek kan plaatsvinden over het meest westelijke deel van de zeereep en zelfs over het strand. Een paar goede teldagen op een buitenduin kan dan veel grotere aantallen trekkende zwaluwen opleveren dan die tot nu toe geteld zijn. Bovendien zijn groepen trekkende zwaluwen erg fraai om te zien, en hoewel één zwaluw daar niet voor kan zorgen, kunnen enkele duizenden begin mei bij de tellers wellicht een zomers gevoel veroorzaken.

Literatuur

- Geelhoed, S. (1989). Impressie van de voorjaarstrek in 1988. *Fitis* 25(1): 2-12.
- Westrienen, R. van & E. Marteijs (1986). Zichtbare voorjaarstrek langs de Westzeeuwsvlaamse kust. *Het Vogeljaar* 34: 115-120.